

Cent anys de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (1911-2011)

La vida és breu e l'art se mostra longa

El Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), la creació de l'Institut d'Estudis Catalans (1907) i la de la seva biblioteca (1907) propiciaren la petició d'un ens que focalitzés l'estudi de la llengua. L'Institut en prengué el 9 de febrer de 1911 la iniciativa, que tingué una resposta ràpida i eficaç per part de la Diputació Provincial de Barcelona, presidida per Enric Prat de la Riba, amb un dictamen-acord d'ampliació de l'IEC del dia 14 en què es creava la Secció Filològica -Institut de la Llengua Catalana. En foren els primers membres Antoni M. Alcover -president-, Lluís Segalà -vicepresident-, Pompeu Fabra -tresorer-, Josep Carner, Frederic Clascar, Àngel Guimerà i Joan Maragall. En poc temps, la Secció s'estructurà d'acord amb el seu objectiu, l'estudi científic de la llengua. A través de la llengua antiga, dels dialectes parlats i de la llengua literària moderna, impulsà la normalització i l'ús i difusió de la llengua. Amb obertura de criteris, en certs casos pioners, s'establiren oficines lexicogràfiques, un laboratori de fonètica experimental, una oficina de toponímia i onomàstica..., s'emprengueren col·leccions bibliogràfiques com és ara la *Biblioteca Filològica*, les memòries, les traduccions de caràcter literari recollides en la *Bibliotheca scriptorum graecorum et romanorum*..., signades per un ampli ventall d'autors i col·laboradors. La tasca desenvolupada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans des de l'embranchada inicial ha estat intensa i alhora transcendent. La Biblioteca de Catalunya, com a biblioteca creada per l'IEC i com a biblioteca nacional de Catalunya, se suma als actes commemoratius amb una mostra sobre les primeres passes de la Secció i l'esbós del perfil dels seus primers membres -d'alguns dels quals conserva l'arxiu personal- i una exposició d'obres rellevants de la seva bibliografia.

Joana Escobedo, directora de la Unitat Bibliogràfica
Anna Gudayol, cap de la Secció de Manuscrits

VITRINA 1: Creació de la Secció Filològica. Primers membres

- Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1911.
- Acta de la primera sessió de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Juliol de 1911.
- Antoni M. Alcover. Retrat i carta a Jaume Massó i Torrents. Palma, 29 d'agost de 1901.
- Josep Carner. Retrat i carta a Joan Estelrich. Gènova, 17 de desembre de 1922.
- Pompeu Fabra. Retrat i carta a Joan Estelrich. Barcelona, [1914 o post.].
- Àngel Guimerà. Retrat i carta a Joaquim Miret i Sans. Barcelona, 17 de juny de 1908.
- Joan Maragall. Retrat i carta a Pere Coromines. 8 de març de 1910.
- Frederic Clascar. Retrat i carta a Jaume Massó i Torrents. Barcelona, 10 de gener de 1898.
- Lluís Segalà. Retrat i targeta de visita a Jaume Massó i Torrents. Barcelona, 28 de juny de 1909.

VITRINA 2: Primeres publicacions. Les Normes ortogràfiques. 1913-1914

- Reglament per les sessions (de la Sessió Filològica amb assistència de tots els membres de l'Institut d'Estudis Catalans) a on s'acordin i votin definitivament Normes ortogràfiques*. Barcelona, [ca. 1913].
- Institut d'Estudis Catalans. *Estudi d'unes normes presentades per la ponència ortogràfica*. [Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, ant. 24 de gener de 1913].
- Institut d'Estudis Catalans. *Normes presentades per la ponència ortogràfica*. [Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, ant. 24 de gener de 1913].
- Institut d'Estudis Catalans. *Normes ortogràfiques*. [Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, ant. 24 de gener de 1913]. Amb les signatures autògrafes dels membres de l'IEC.
- Institut d'Estudis Catalans. *Normes ortogràfiques*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, [post. 24 de gener de 1913] (Barcelona: Tipografia L'Avenç).
- Instruccions per a escriure segons les normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Palau de la Diputació, 1914.
- Publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, [1913].
- Memòria presentada per l'Institut d'Estudis Catalans a l'Excel·lentíssim Senyor President de la Diputació Provincial de Barcelona sobre la creació d'un laboratori de fonètica experimental*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, [1914].
- Obra del Diccionari General de la Llengua Catalana. *Qüestionari* [1]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, [191-].
- Institut de Llengua Catalana. Formulari de nomenament de col·laborador del *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona, [191-].
- Bulletí de dialectologia catalana*: publicat per les Oficines del Diccionari General de la Llengua Catalana. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1914-1937.
- Report dels treballs fets per les Oficines Lexicogràfiques durant el bienni de 1913-1914*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, [1915].

VITRINA 3: Biblioteca Filològica. Bibliotheca scriptorum. Fonètica. Ortografia. Gramàtica. 1913-1920

- Documents en vulgar dels segles XI, XII & XIII procedents del bisbat de la Seu d'Urgell*. Compilació de mossèn Pere Pujol. Barcelona: Palau de la Diputació, 1913. (Biblioteca Filològica de l'Institut de la Llengua Catalana; I).
- Pere Barnils Giol. *Die Mundart von Alacant. Beitrag zur Kenntnis des Valencianischen*. Barcelona: Palau de la Diputació, 1913. (Biblioteca Filològica de l'Institut de la Llengua Catalana; II).
- Cornelius Nepos. *Liber de excellentibus ducibus exterarum gentium*. Vol. I: *Praefatio et Miltiadis Themistoclisque vitae*, curante A. Segalà. Barcelona: Institut de la Llengua Catalana, [191-]. (Bibliotheca scriptorum graecorum et romanorum).
- Diccionari Aguiló*, sota la cura de Pompeu Fabra i Manuel de Montoliu. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1915. (Biblioteca Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans; III).
- Estudis Romànics (llengua i literatura)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1916. (Biblioteca Filològica de l'Institut de la Llengua Catalana; VI).
- Vocabulari català-alemany de l'any 1502*. Edició facsímil. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1916. (Biblioteca Filològica de l'Institut de la Llengua Catalana; VII).
- Ortografia catalana segons el sistema adoptat per l'Institut d'Estudis Catalans (accentuació gràfica i ortografia de lletres): extret del "diccionari ortogràfic" a punt de sortir*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1917.
- Diccionari ortogràfic: preedit d'una exposició de l'ortografia catalana segons el sistema de l'I. d'E. C.*, redactada sota la direcció de P. Fabra. Publicacions de l'Institut de la Llengua Catalana. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1917. (Biblioteca Filològica; XI).
- Estudis fonètics, I*. Publicats sota la direcció del Dr. P. Barnils. Laboratori de Fonètica Experimental. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1917.
- Treballs realitzats durant l'any 1917*. Laboratori de Fonètica Experimental. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1918.
- Pompeu Fabra. *Gramàtica catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1918. (Biblioteca Filològica de l'Institut de la Llengua Catalana; 12).

VITRINA 4: Toponímia i onomàstica. Atlas lingüístics. Gramàtica. 1921-1936

- Institut d'Estudis Catalans. *Memòria sobre la preparació del Diccionari de toponímia i onomàstica catalanes*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, [1922?].
- Antoni Grier. *Atlas lingüístic de Catalunya*. Vol. I: *Abans d'ahir-Avui*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1923.
- Max-Leopold Wagner. *Notes linguistiques sur l'argot barcelonais*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1924. (Biblioteca Filològica de l'Institut de la Llengua Catalana; 16).
- Institut d'Estudis Catalans. *Report dels treballs fets per l'Oficina de Toponímia i Onomàstica durant el bienni de 1922-1923*. Barcelona: Impremta de la Casa de Caritat, 1924.
- Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica. *Memòries*. Vol. I. Barcelona: a despeses de la Institució Patxot, 1926.
- Pompeu Fabra. *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Llibreria Catalònia, 1932.
- Llista dels noms dels municipis de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1933.
- L'Institut d'Estudis Catalans. Els seus primers XXV anys*. Barcelona: Palau de la Generalitat, 1935.

VITRINA 5: Publicacions recents

- Institut d'Estudis Catalans. *Documents de la Secció Filològica III*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1996. (Biblioteca Filològica; 30).
- Diccionari de freqüències*, dir. Joaquim Rafel i Fontanals. Vol. 2: *Llengua literària*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998. (Corpus textual informatitzat de la llengua catalana).
- Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana, 2007.
- Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. (1a ed. en rústica). Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana, 2009. 2 vol.
- Pompeu Fabra. *Obres completes*, dir. Jordi Mir i Joan Solà i a cura de Joaquim Rafel, Joan A. Argenter, Josep Murgades, Maria Toldrà i Antoni Tobella. Vol. 7: *Converses filològiques*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2010.
- Joan Peytaví Deixona. *Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna: l'exemple dels comtats de Rosselló i Cerdanya, segles XVI-XVIII*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2010. (Treballs de l'Oficina d'Onomàstica; 20).
- Joan Veny; Lídia Pons i Griera. *Atles lingüístic del domini català*. Vol. 5: *10. Indústries relacionades amb l'agricultura*; i *11. Els vegetals*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2010.
- M. Salomé Ribes Amorós. *L'obra lingüística d'Alfons Par*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2011. (Biblioteca Filològica; 66).
- Joan Veny; Àngels Massip. *Scripta menorquina*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2011. (Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística; 15).
- Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica. *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a la Delegació de l'Institut a Alacant, el Carxe... (16 i 17 d'octubre de 2009)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans [et al.], 2011.

VITRINA 6: Publicacions periòdiques de la Secció Filològica i societats filials

- Estudis Romànics* [2a època]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2000-
- Ítaca*. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics, 1985-
- Aula Carles Riba. *Polis i nació: política i literatura (1900-1939)*. Rosa Cabré, Montserrat Jufresa, Jordi Malé, ed. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Clàssics, 2003 (*Ítaca*. Annexos; 2).
- Llengua & Literatura*. Barcelona: Societat Catalana de Llengua i Literatura, 1986-
- Jordi Bruguera. *Introducció a l'etimologia*. Barcelona: Societat Catalana de Llengua i Literatura, 2008. (Treballs de la Societat Catalana de Llengua i Literatura; 5).
- Treballs de Sociolingüística Catalana*. Barcelona: Societat Catalana de Sociolingüística, 1977-
- Terminàlia*. Barcelona: Societat Catalana de Terminologia, 2009-
- Aspectes de terminologia, neologia i traducció*. Eusebi Coromina i Josep M. Mestres, cur. Barcelona: Societat Catalana de Terminologia; Universitat de Vic, 2010 (Memòries de la Societat Catalana de Terminologia; 2).

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56

08001 Barcelona

Tel. 93 270 23 00

Fax 93 270 23 04

E-mail bustia@bnc.cat

<http://www.bnc.cat>

**Biblioteca
de Catalunya**

Cent anys de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (1911-2011)

Del 2 de novembre
al 4 de desembre de 2011

Horari de l'exposició:

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h

Dissabtes, de 9 a 14 h

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura